GERHART HAUPTMANN

CANTONIERUL THIEL

GERHART HAUPTMANN

cantonierul thiel

Studiu nuvelistic din pădurea de pini a Mărcii Brandenburg

I

În fiecare duminică, cantonierul Thiel ședea în biserica din Neu-Zittau.[1] Dacă lipsea, asta se întâmpla fiindcă era de serviciu ori zăcea la pat. În decursul a zece ani, fusese bolnav de două ori; prima oară după ce o bucată de cărbune căzută din tenderul unei locomotive în mișcare îl izbise și îl aruncase în șanțul căii ferate zdrobindu-i piciorul; a doua, din cauza unei sticle de vin azvârlite din trenul rapid care-l nimerise drept în mijlocul pieptului. În afara celor două nenorociri, nimic nu-l ținuse departe de biserică atunci când nu era la muncă.

În primii cinci ani, fusese nevoit să meargă singur pe drumul de la Schön-Schornstein, o colonie pe Spree, până la Neu-Zittau. Într-o bună zi, apăruse însoțit de o femeie firavă și cu o înfățișare bolnăvicioasă, care, după spusele lumii, nu prea se potrivea cu statura lui herculeană. Și într-o altă frumoasă duminică după-amiază, în biserică, în fața altarului, el i-a întins solemn mâna aceleiași femei pentru a-i jura credință veșnică. Timp de doi ani, tânăra plăpândă i-a stat alături în biserică; timp de doi ani, chipul ei delicat cu obrajii scobiți a privit în cartea veche de imnuri lângă obrazul lui tăbăcit de vreme; – și deodată cantonierul ședea iar singur ca și mai înainte.

Într-una din zilele trecute bătuse clopotul de înmormântare: asta fusese tot.

Oamenii susțineau că de atunci cantonierul nu se schimbase mai deloc. Nasturii lustruiți ai uniformei curate îi luceau ca întotdeauna, iar părul roșu îi era, ca de obicei, pomădat și pieptănat cu cărare, după moda militară. Doar că își încovoia mai mult ceafa lată și păroasă și asculta predica și cânta imnurile cu mai multă atenție și fervoare decât în trecut. Părerea generală era că moartea soției nu-l zguduise prea tare; iar această impresie a fost întărită atunci când, după un an, Thiel s-a căsătorit a doua oară cu o femeie trupeșă și voinică, o văcăriță din Alte-Grund.

Până și pastorul și-a îngăduit să-și exprime unele îndoieli când Thiel a venit să-și anunțe cununia:

— Deci vrei să te căsătorești din nou?

— Nu pot duce gospodăria mai departe cu o femeie moartă, domnule predicator!

— Asta așa-i..., dar cred că te cam grăbești.

— Mi se prăpădește băiatul, domnule pastor.

Soția lui Thiel murise la naștere, iar copilul care supraviețuise fusese numit Tobias.

— Ah, da, băiatul, a zis pastorul, și a făcut un gest care arăta limpede că abia acum își amintea de cel mic. Atunci e cu totul altceva și unde îl duci când ești de serviciu?

Thiel a povestit că îl încredințase pe Tobias unei bătrâne care odată fusese cât pe ce să-l lase să ardă de viu, iar altă dată micuțul i s-a rostogolit din poală și s-a izbit de pământ. Din fericire a scăpat doar cu un cucui mare. Așa nu putea continua, a spus el, cu atât mai mult cu cât băiatul e firav și are nevoie de o îngrijire cu totul deosebită. De aceea și, pe deasupra, fiindcă îi făgăduise răposatei să aibă întotdeauna grijă cum se cuvine de băiat, s-a hotărât să facă acest pas.

Cel puțin fățiș, oamenii nu aveau nimic de reproșat noii perechi, care venea la biserică în fiecare duminică. Fosta văcăriță părea făcută anume pentru cantonier. Era cu jumătate de cap mai scundă, dar îl întrecea prin robustețe. Trăsăturile îi erau la fel de aspru conturate ca ale soțului, dar însuflețirea ce lumina chipul lui Thiel îi lipsea.

Dacă Thiel căutase în a doua sa soție o muncitoare neobosită și o gospodară exemplară, dorința i se împlinise într-un chip surprinzător. Cu toate acestea, fără să-și dea seama, fusese nevoit să mai pună la socoteală și o fire dură și dominatoare, o aplecare spre ceartă și o senzualitate brutală. După o jumătate de an, tot satul știa cine poruncea în căsuța cantonierului. Toată lumea îl compătimea.

A fost un noroc chior pentru „muierea aia” că a pus ghearele pe un mielușel ca Thiel, ziceau soții indignați; cu alții ar fi dat de bucluc. O astfel de „bestie” trebuie îmblânzită, spuneau ei; chiar și cu bătaia, dacă era nevoie. Trebuie tăbăcită bine până îi vine mintea la cap.

Dar, în ciuda brațelor sale vânjoase, Thiel nu era omul care să o tăbăcească. Iar ceea ce îi înverșuna pe oameni nu părea să-i dea prea multă bătaie de cap. De obicei, îndura fără să scoată un cuvânt predicile nesfârșite ale soției, iar când se întâmpla să răspundă, ritmul molcom și tonul scăzut, reținut al spuselor lui contrastau într-un mod straniu cu cicăleala țipătoare a nevestei. Lumea exterioară părea să nu-i poată face mare lucru: s-ar fi spus că avea ceva înlăuntru, capabil să contrabalanseze prin bine tot răul suferit.

Cu toate acestea, în ciuda calmului său de neclintit, erau momente în care nu era de glumit cu Thiel. Aceasta se întâmpla mereu când era vorba de chestiuni care îl priveau pe micul Tobias. Firea lui, de o bunătate copilărească și atât de îngăduitoare, căpăta atunci o tentă de fermitate căreia nici măcar un temperament atât de neîmblânzit precum cel al Lenei nu îndrăznea să i se împotrivească.

Dar odată cu trecerea timpului, momentele în care își arăta această latură a

caracterului au devenit tot mai rare și în fine au dispărut cu totul. Și acel fel de rezistență pasivă pe care, în primul an, o opusese spiritului dominator al Lenei a dispărut în al doilea. După o ceartă, nu mai pleca la serviciu cu indiferența de altădată, dacă nu izbutea mai întâi să o îmbuneze. În cele din urmă, ajungea adesea să o roage să se împace cu el. – Nici postul său izolat din mijlocul pădurii de pini din Brandenburg nu mai era ca altădată locul lui preferat. Amintirea tăcută și plină de dragoste a primei soții era acum alungată de gândul la soția vie. Nu mai pornea pe drumul de întoarcere cu inima grea, ca la început, ci cu o grabă pătimașă, după ce numărase în repetate rânduri orele și minutele care îl despărțeau de clipa în care termina tura.

Thiel, care fusese legat de prima sa soție printr-o iubire mai spiritualizată, a căzut sub stăpânirea celei de-a doua neveste împins de instinctele brute și a ajuns să devină aproape cu totul dependent de ea. Din când în când îl chinuiau remușcările pentru această schimbare și trebuia să găsească felurite căi prin care să-și împace conștiința. Astfel considera în ascuns căsuța cantonierului și porțiunea de cale ferată aflată în grija sa ca pe un pământ sfânt închinat numai sufletului celei adormite. Și folosindu-se de tot felul de pretexte, reușise într-adevăr până atunci să-și împiedice soția să-l însoțească acolo.

Spera să reușească și pe viitor. Lene nici măcar nu ar fi știut în ce direcție să o ia pentru a ajunge la „căsuța" lui, al cărei număr nu-l cunoștea.

Împărțindu-și astfel cu scrupulozitate timpul între cea vie și cea moartă, Thiel a izbutit într-adevăr să-și liniștească conștiința.

Adesea, desigur, și mai ales în momentele de reculegere solitară, când intra în comuniune cu sufletul defunctei, își vedea starea de acum în lumina adevărului și era cuprins de dezgust.

Când era în tura de zi, își limita legătura sufletească cu moarta la o serie de amintiri dragi din perioada când trăiseră împreună. Însă în întuneric, când viscolul urla printre pini și peste calea ferată, în adâncul nopții, la lumina felinarului, casa cantonierului se prefăcea într-o capelă.

Cu o fotografie îngălbenită a răposatei așezată în fața lui, pe masă, cu Biblia și cartea de imnuri deschise, citea și cânta pe rând cât era noaptea de lungă, întrerupt doar, la răstimpuri, de trenurile care treceau vuind. Și atingea un asemenea extaz, încât avea viziuni în care moarta îi apărea aievea.

Postul pe care Thiel îl ocupa de zece ani neîntrerupți era însă, prin izolarea sa, de natură să-i hrănească pornirile mistice.

La o depărtare de cel puțin trei sferturi de ceas de mers de orice locuință omenească, în toate cele patru direcții, cantonul se afla în mijlocul pădurii, chiar lângă o trecere la nivel ale cărei bariere trebuiau manevrate de Thiel.

Vara treceau zile, iarna, săptămâni întregi fără ca vreun om, în afară de

cantonier și de camaradul său, să calce pe acolo. Doar schimbările vremii și perindarea anotimpurilor aduceau o oarecare variație în acea pustietate. În afară de cele două accidente, nu se petrecuseră decât puține lucruri care să fi întrerupt rutina serviciului lui Thiel. Acum patru ani, trenul special imperial care îl dusese pe împărat la Breslau trecuse pe acolo în viteză. Într-o noapte de iarnă, expresul lovise un căprior. Într-o zi toridă de vară, pe când verifica linia ferată, a găsit o sticlă de vin închisă cu dop, care frigea la atingere. Când a destupat-o, conținutul a țâșnit afară ca un jet de spumă, iar Thiel l-a socotit un vin excelent, deoarece părea să fi fermentat zdravăn. Cantonierul a pus sticla să se răcească în apa puțin adâncă de la malul unui iaz. Dar aceasta dispăruse nu se știe cum, iar el avea să-i regrete pierderea ani la rând.

O fântână aflată chiar în spatele căsuței mai alunga monotonia. Muncitorii care lucrau în acea zonă, de-a lungul căii ferate sau la liniile de telegraf, veneau uneori să bea apă și, bineînțeles, schimbau câteva vorbe. Chiar și pădurarul venea câteodată să-și potolească setea.

Tobias se dezvolta lent: abia spre sfârșitul celui de-al doilea an a învățat cât de cât să vorbească și să meargă. Față de tatăl său arăta o afecțiune deosebită. Iar Thiel, văzând cum copilul devenea mai receptiv, simțea cum i se trezește din nou dragostea de tată. Însă, pe măsură ce această afecțiune creștea, cea a mamei vitrege se diminua, iar când, la capătul unui an, și ea a născut un băiat, nu mai simțea pentru celălalt decât o aversiune evidentă.

Din acel moment, viața a fost dură cu micul Tobias. Era chinuit neîncetat, mai ales când tatăl lipsea, și era silit să-și iroseasc ă puținele puteri în slujba frățiorului țipător, fără a primi în schimb nici cea mai mică răsplată. Astfel se istovea tot mai mult. Capul său căpătase proporții neobișnuite; părul roșu-aprins și chipul alb ca creta făceau o impresie neplăcută și, împreună cu restul trupului său firav și jalnic, stârneau mila. Când Tobias, copilul întârziat, se târa spre Spree, ținând cu greu în brațe bebelușul dolofan și plin de viață, în spatele ferestrelor se rosteau blesteme, care nu îndrăzneau, însă, să iasă la iveală. Dar Thiel, pe care problema îl privea în primul rând, părea să închidă ochii la toate acestea și refuza să înțeleagă aluziile vecinilor bine intenționați.

II

Într-o dimineață de iunie, în jurul orei șapte, Thiel s-a întors de la serviciu. Soția nici bine nu l-a salutat, că a și început să se văicărească cum îi era obiceiul. Terenul arendat, care până atunci acoperise necesarul de cartofi al familiei, le fusese luat în urmă cu câteva săptămâni, iar Lene nu reușise încă să găsească altul. Deși grija ogorului cădea în sarcina ei, Thiel a trebuit să audă iar și iar că numai el era vinovat dacă anul ăsta vor fi nevoiți să dea un car de bani pentru zece saci de cartofi. Cantonierul doar a mormăit. Fără să dea prea mare atenție vociferărilor Lenei, s-a îndreptat spre patul lui Tobias,

pe care îl împărțea cu băiatul în nopțile în care nu era de serviciu. S-a așezat și, cu o expresie grijulie pe chipul său blând, s-a uitat la copilul adormit. După ce a alungat o vreme muștele sâcâitoare, l-a trezit. În ochii albaștri, adânciți în orbite, ai copilului abia trezit se citea o bucurie înduioșătoare. I-a apucat iute mâna tatălui, iar colțurile gurii i s-au ridicat într-un zâmbet chinuit. Cantonierul l-a ajutat să-și îmbrace puținele haine. Deodată o umbră i-a trecut peste chip. A observat pe pielea înroșită a obrazului drept al fiului, ușor umflat, urmele albe ale unor degete.

La micul dejun, Lene a revenit cu foc asupra aceleiași chestiuni gospodărești, dar Thiel i-a tăiat vorba cu vestea că picherul șef îi dăduse gratis o bucată de pământ de-a lungul terasamentului căii ferate, chiar lângă casa cantonierului, chipurile, fiindcă terenul era prea departe pentru el.

La început Lenei nu i-a venit să creadă. Treptat însă, îndoielile i s-au risipit, iar ea s-a înveselit vădit. L-a asaltat cu întrebări precise despre mărimea și calitatea terenului, iar când a aflat că acolo creșteau și doi pomișori fructiferi, și-a pierdut capul de bucurie. Când a isprăvit cu întrebările, iar clopoțelul de la ușa prăvăliașului - care, fie spus în treacăt, se auzea în fiecare casă din sat - nu mai contenea să sune, ea a fugit să răspândească vestea prin sătuc.

În timp ce Lene intra în camera întunecată și ticsită de mărfuri a prăvăliașului, cantonierul se ocupa doar de Tobias. Băiatul stătea pe genunchii tatălui și se juca cu niște conuri de pin pe care Thiel i le adusese din pădure.

— Ce vrei să te faci când o să fii mare? îl întrebă tatăl, iar această întrebare era stereotipă ca și răspunsul băiatului:

— Picher șef.2

Nu era o întrebare pusă în glumă: visurile cantonierului se înălțau într-adevăr până la asemenea culmi, iar el nutrea cu toată seriozitatea dorința și speranța că, într-o zi, cu ajutorul lui Dumnezeu, Tobias va deveni cineva extraordinar. De îndată ce răspunsul „picher șef” a ieșit de pe buzele palide ale micuțului, care firește nu înțelegea ce spunea, chipul lui Thiel s-a luminat, până a ajuns să strălucească de fericire lăuntrică.

— Du-te, Tobias, du-te să te joci! a zis el imediat după aceea, în timp ce își aprindea pipa cu o surcică din vatră, iar micuțul se strecura pe ușă afară, cu o bucurie sfioasă. Thiel s-a dezbrăcat, s-a dus la culcare și după ce a privit gânditor o vreme tavanul scund și crăpat al camerei, a adormit. S-a trezit pe la amiază, s-a îmbrăcat și, în timp ce soția pregătea prânzul în felul ei zgomotos, a ieșit în stradă, unde l-a găsit îndată pe micuțul Tobias, care răzuia cu degetele varul dintr-o gaură din perete și îl vâra în gură. Cantonierul l-a luat de mână și împreună au trecut pe lângă cele aproximativ opt căsuțe ale satului, coborând până la Spree, ale cărei ape întunecate și sticloase se zăreau printre frunzele răzlețe ale plopilor. Thiel s-a așezat pe un bloc de granit de pe malul

râului.

Toți din sat erau obișnuiți să-l vadă aici ori de câte ori vremea era cât de cât prielnică. Copiii îl îndrăgeau și îi spuneau „Moș Thiel”. Îi învăța tot felul de jocuri pe care și le amintea din copilărie. Dar amintirile cele mai frumoase le păstra pentru Tobias. Îi cioplea săgeți care zburau mai sus decât cele ale tuturor celorlalți băieți. Îi făcea fluierașe din salcie și ajungea chiar să cânte, cu vocea-i gravă și răgușită, un descântec, în timp ce bătea ușor în scoarță cu mânerul din corn al briceagului.

Sătenii nu vedeau cu ochi buni aceste copilării ale lui, neputând înțelege cum de își putea pierde atâta timp cu mucoșii ăia. Dar în fond, aveau totuși toate motivele să fie mulțumiți, fiindcă copiii erau în siguranță în grija lui. În plus, îi îndruma și în activități mai serioase. Pe cei mari îi punea să recite lecțiile, îi ajuta să învețe versetele din Biblie și versurile imnurilor, iar pe cei mici să buchisească „a” – „m”- „ma” – „ma-ma” – „mi-mi” și așa mai departe.

După prânz se întindea iar să se odihnească puțin. Pe urmă își bea cafeaua de după-amiază și începea numaidecât să se pregătească pentru plecarea la serviciu. Și pentru asta avea nevoie de mult timp, ca pentru toate îndeletnicirile sale. Fiecare mișcare îi era de ani de zile bine rânduită, iar cuțitul, carnețelul, pieptenele, un dinte de cal[3] și vechiul ceas cu capac, așezate cu grijă pe mica comodă din lemn de nuc, își urmau întotdeauna, în aceeași ordine, drumul spre buzunarele hainelor sale. O cărticică învelită în hârtie roșie era mânuită cu o grijă deosebită. Noaptea, Thiel o ținea sub pernă, iar ziua o purta mereu în buzunarul interior al jachetei de serviciu. Pe etichetă, sub învelitoare, Thiel scrisese de mână cu litere stângace, dar înflorite: „Carnet de economii al lui Tobias Thiel”.

Pendula de pe perete cu cadranul gălbejit arăta ora cinci fără un sfert când Thiel s-a pornit la drum. O bărcuță care-i aparținea l-a dus pe malul de dincolo. Ajuns de cealaltă parte a râului Spree, s-a oprit de câteva ori și a ciulit urechea spre satul rămas în urmă. În cele din urmă, a cotit pe un drum larg prin codru și, în câteva minute, s-a trezit în mijlocul pădurii fremătătoare de pini, al cărei desiș de ace părea o mare verde-neagră, învolburată. Pășea fără zgomot, ca pe un covor de pâslă, peste stratul umed de mușchi și de ace de pin care acoperea solul. Își croia drum fără să se uite în sus, aici printre coloanele brun-ruginii ale pădurii înalte, dincolo prin huceagul des și încâlcit, apoi printr-o plantație întinsă de copaci, umbriți pe alocuri de pini înalți și subțiri, care fuseseră cruțați pentru a proteja puieții. O ceață albăstruie, străvezie, îmbibată de felurite miresme, se ridica din pământ și făcea ca contururile arborilor să pară șterse. Un cer greu, lăptos, atârna peste vârfurile copacilor. Cârduri de ciori păreau să se scalde în cenușiul văzduhului, croncănind neîncetat. Bălți negre se strânseseră în adânciturile drumeagului, iar în ele natura mohorâtă se oglindea și mai sumbră.

„Ce vreme cumplită”, s-a gândit Thiel trezindu-se din adânca-i meditație și ridicând privirea.

Dintr-o dată, însă, gândurile lui au luat o altă direcție. Avea presimțirea vagă că uitase ceva acasă. Și într-adevăr după ce s-a căutat prin buzunare a descoperit că nu-și luase merindea, pe care, din pricina orelor lungi de serviciu, era nevoit s-o ia întotdeauna cu el. A ezitat ceva timp, apoi s-a întors brusc și a pornit în grabă spre sat.

A ajuns iute la Spree; a traversat râul din câteva vâsliri puternice, apoi, ud leoarcă de sudoare, a început să urce panta ușoară care ducea spre sat. Pudelul bătrân și jerpelit al prăvăliașului zăcea în mijlocul străzii. O cioară grivă stătea cocoțată pe gardul gudronat al unei gospodării sărăcăcioase. Și-a răsfirat penele, s-a scuturat, a dat din cap, a scos un „cra, cra” asurzitor, apoi s-a înălțat în aer cu un fâlfâit șuierător de aripi și s-a lăsat purtată de vânt spre pădure.

Dintre locuitorii micii așezări – vreo douăzeci de pescari și muncitori forestieri, împreună cu familiile lor – nu se vedea niciunul.

Tăcerea a fost întreruptă de o voce atât de tare și de ascuțită, încât cantonierul s-a oprit din alergare fără să vrea. Un șuvoi de sunete aspre și discordante i-a duduit în urechi. Păreau să vină dinspre ferestruica deschisă sub streașina unei căsuțe joase pe care o cunoștea prea bine.

Pășind cât putea de tiptil, s-a strecurat tot mai aproape și a deslușit foarte limpede glasul nevestei. Încă câțiva pași și înțelegea cea mai mare parte din ce spunea.

— Ticălos nemernic și fără inimă! – Vrei să urle bietul prunc de foame cât îl țin bojocii? – hă? Lasă, lasă, că te învăț eu să ai grijă! Să ții minte cât trăiești.

A urmat o tăcere de câteva clipe; apoi s-a auzit un zgomot ca și cum ar fi bătute niște haine de praf, iar imediat după aceea un nou potop de ocări.

— Mucos nenorocit, tuna de sus cu repeziciune. Crezi că mi-aș lăsa propriul copil să moară de foame pentru o pieritură ca tine? Gura! a țipat când s-a auzit un scâncet, că de nu, îți trag o papară de-o să-ți ajungă opt zile.

Scâncetul nu s-a oprit.

Cantonierul simțea cum inima îi bătea cu putere, în ritm neregulat. Tremura ușor din tot trupul. Privirea îi rămăsese absentă, ațintită în pământ, iar cu mâna aspră și butucănoasă a dat de mai multe ori la o parte un smoc de păr ud care îi tot cădea peste fruntea presărată cu pistrui.

O clipă, a fost cât pe ce să fie copleșit. Un spasm i-a încordat mușchii și i-a strâns degetele într-un pumn. Apoi s-a domolit și n-a rămas decât o oboseală surdă.

A intrat cu paşi nesiguri în tinda îngustă pardosită cu cărămizi şi a urcat încet şi anevoios scara de lemn scârţâitoare.

— Ptiu-ptiu-ptiu! a reînceput vocea; şi tot atunci s-a auzit cum cineva scuipă de trei ori la rând, cu vădită furie şi dispreţ. Puşlama nenorocită, ticălosule, vicleanule, hainule, mişelule şi mârşavule! Cuvintele se succedau pe un ton tot mai înalt, iar la răstimpuri glasul i se frângea de la atâta efort. Vrei să-mi baţi băiatul, ei? Mucos mizerabil, ai îndrăzni să plesneşti peste gură un copil neajutorat? – ce? – ce, ce? – Numa' că nu vreau să-mi murdăresc mâinile cu tine, că de nu…

În acel moment, Thiel a deschis uşa camerei, iar sfârşitul frazei i s-a oprit femeii speriate în gât. Era albă ca varul de furie; buzele îi zvâcneau răutăcios; îşi ridicase mâna dreaptă, a lăsat-o în jos, a apucat ulciorul cu lapte din care a încercat să umple biberonul copilului. Dar a renunţat, pentru că cea mai mare parte din lapte se prelingea de pe gâtul sticlei pe masă. Întru totul copleşită de tulburare lua un obiect, apoi un altul, fără însă a putea să le ţină în mână mai mult de câteva clipe. În cele din urmă, a prins îndeajuns curaj, cât să-şi ia la rost bărbatul: ce vrea să însemne că s-a întors acasă la o oră atât de neobişnuită, doar nu cumva s-o spioneze pe ea; „atât ar mai lipsi," a zis ea şi a adăugat că avea conştiinţa curată şi nu trebuia să-şi plece ochii în faţa nimănui.

Thiel abia îi percepea spusele. Privirea i-a alunecat în treacăt peste Tobias care plângea. Pentru o clipă, a părut că-şi înăbuşă cu greu ceva îngrozitor ce se ridica în el. Apoi, brusc, peste trăsăturile-i încordate s-a aşezat expresia obişnuită de calm, animată în mod ciudat de o sclipire furişă a ochilor, plină de dorinţă. Privirea îi rătăci câteva secunde asupra formelor voluptuoase ale femeii, care, cu faţa întoarsă, se agita ici-colo prin bucătărie, încercând încă să-şi recâştige stăpânirea de sine. Sânii ei plini, pe jumătate despuiaţi se umflau de emoţie şi ameninţau să-i rupă corsetul, iar fustele-i sumese făceau ca şoldurile late să pară şi mai largi. Femeia părea să degaje o forţă invincibilă, inevitabilă, în faţa căreia Thiel nu se simţea la înălţime. Uşoară ca o fină pânză de păianjen şi totuşi trainică precum o plasă de fier îl împresura, îl încătuşa, îl biruia, îl vlăguia de puteri. În starea aceea, n-ar fi fost în stare să-i adreseze niciun cuvânt, cu atât mai puţin unul aspru, iar Tobias, scăldat în lacrimi şi ghemuit de spaimă într-un colţ, a trebuit să vadă cum tatăl, fără să-i fi aruncat nici măcar o privire, a luat pâinea uitată de pe laviţa sobei, i-a arătat-o mamei drept unică explicaţie şi, cu o mişcare scurtă şi absentă din cap, a dispărut iarăşi pe loc.

III

Deşi a străbătut drumul spre singurătatea sa din pădure în cea mai mare grabă, Thiel a ajuns la datorie abia la cincisprezece minute după ora

regulamentară.

Ajutorul de cantonier cu care făcea schimbul de tură — un ftizic, victimă a schimbărilor bruște de temperatură inerente meseriei — era deja gata de plecare pe mica platformă nisipoasă din fața căsuței, al cărei număr mare, zugrăvit în negru și alb, lucea de departe printre trunchiurile copacilor.

Cei doi bărbați au dat mâna, au schimbat câteva vorbe și s-au despărțit. Unul a dispărut în interiorul căsuței, iar celălalt a traversat pieziș calea ferată pentru a se îndrepta în direcția opusă celei din care venise Thiel. I se auzea tusea convulsivă, întâi aproape, apoi tot mai departe printre trunchiuri, și odată cu ea a amuțit și singurul zgomot omenesc din pustietatea aceea. Ca întotdeauna, Thiel a început prin a pregăti pentru noapte, în felul său, încăperea strâmtă și pătrată, cu pereți de piatră, a cantonului. O făcea mașinal, în timp ce mintea îi era ocupată cu impresiile ultimelor ore. A așezat mâncarea de seară pe măsuța strâmtă, maronie, de lângă una dintre cele două ferestre laterale înguste ca niște fante de unde se putea supraveghea cu ușurință calea ferată. Apoi a aprins focul în soba ruginită și a pus la încălzit o oală cu apă. După ce a pus oarecum în ordine uneltele – lopata, cazmaua, menghina și altele –, s-a apucat să curețe felinarul și l-a umplut cu petrol lampant.

Abia terminase când soneria electrică a anunțat, cu trei sunete stridente și repetate, că trenul venit dinspre Breslau părăsise ultima stație. Fără să dea semne de grabă, cantonierul a mai zăbovit o bună bucată de vreme în căsuță. În cele din urmă, a ieșit cu steagul și cartușiera4 în mână și a pornit cu mers greoi și târșâit, pe cărarea îngustă de nisip spre trecerea la nivel, aflată la vreo douăzeci de pași. Deși drumul era rareori traversat de cineva, Thiel închidea și deschidea cu conștiinciozitate barierele înainte și după fiecare tren.

După ce și-a terminat treaba, a rămas așteptând, rezemat de brațul alb-negru al barierei.

Linia ferată tăia drept prin pădure, spre stânga și spre dreapta; valurile de pini păreau să se dea înapoi lăsând între ele un culoar îngust pe care îl umplea terasamentul brun-roșiatic, presărat cu pietriș. Șinele negre și paralele semănau laolaltă cu un uriaș ochi de plasă din fier, ale cărui fire subțiri se strângeau în câte un punct al zării, la extremitățile sudică și nordică.

Vântul care se stârnise unduia ușor liziera pădurii și se pierdea în depărtare. Din stâlpii de telegraf, ce însoțeau linia, răsunau acorduri zumzăitoare. Pe firele ce se întindeau din stâlp în stâlp ca țesătura unui păianjen uriaș stăteau, în șiruri dese, stoluri de păsărele ciripitoare. O ciocănitoare a trecut râzând pe deasupra capului lui Thiel, fără ca el s-o învrednicească măcar cu o privire.

Soarele, care tocmai se lăsase sub marginea unor nori masivi, gata să se scufunde în marea verde-neagră a crestelor de copaci, revărsa peste pădure

șuvoaie de purpură. Colonadele de pini de cealaltă parte a terasamentului parcă se aprindeau din interior și străluceau ca fierul încins.

Șinele au început și ele să ardă ca niște șerpi de foc, dar s-au stins cele dintâi. Apoi văpaia, părăsind pământul, s-a ridicat alene spre cer, lăsând mai întâi trunchiurile pinilor, apoi cea mai mare parte a coroanelor într-o lumină rece, de putreziciune, și atingând în cele din urmă cu o licărire roșiatică doar conturul vârfurilor. Sublimul spectacol se împlinea tăcut și solemn. Cantonierul încă stătea neclintit la barieră.

În sfârșit a făcut un pas în față. Un punct negru la orizont, acolo unde se întâlneau șinele, se făcea tot mai mare. Se mărea din clipă-n clipă, dar părea nemișcat. Deodată s-a urnit și s-a apropiat. Șinele vibrau și zumzăiau: zăngănitul ritmic și bubuitul surd se intensificau tot mai tare, până când au ajuns să semene cu tropotul vijelios al unui escadron de călăreți.

Încă departe, un gâfâit, un duduit se ridicau în valuri prin aer. Deodată tăcerea a fost sfâșiată. Un vuiet și un vacarm dezlănțuit au umplut văzduhul, șinele s-au îndoit, pământul s-a cutremurat. O rafală violentă, un nor de praf, abur și fum, iar monstrul negru și pufăitor deja trecuse. Sunetele s-au stins treptat, așa cum se întețiseră. Pâcla s-a risipit. Micșorându-se cât un punct, trenul a dispărut în zare, iar vechea tăcere sfântă s-a reașezat peste acel colț de pădure.

— Minna, a murmurat cantonierul parcă trezit dintr-un vis și s-a întors în încăperea lui. După ce și-a făcut o cafea subțire, s-a așezat, și sorbind uneori câte o înghițitură, privea fix o bucată murdară de ziar pe care o găsise undeva de-a lungul liniei.

Treptat, a simțit că îl cuprinde o neliniște ciudată. A dat vina pe dogoarea pe care o răspândea soba din cameră. Și-a descheiat atunci haina și vesta, dar, negăsind alinare, s-a ridicat, a luat cazmaua din colț și s-a îndreptat spre peticul de ogor care-i fusese dăruit.

Era o fâșie îngustă de pământ nisipos, năpădită de buruieni. Pe ramurile celor doi pomișori fructiferi, florile tinere se așterneau ca o spumă albă ca neaua.

Thiel s-a liniștit și o mulțumire tăcută i s-a furișat în suflet.

Și acum la treabă.

Lopata se împlânta în pământ scrâșnind; bulgării umezi cădeau cu un zgomot surd și se fărâmițau.

O vreme a săpat fără întrerupere. Dar dintr-odată s-a oprit și, clătinându-și îngândurat capul dintr-o parte în alta, și-a zis sieși cu voce tare și clară: „Nu,

nu, asta nu se poate", apoi din nou: „Nu, nu, asta chiar nu se poate."

L-a fulgerat gândul că, de acum înainte, Lene urma să vină des pe acolo să cultive câmpul și că viața lui bine rânduită de până atunci avea să fie dată peste cap. Iar deodată bucuria de a avea ogorul s-a transformat în silă. În grabă, de parcă ar fi fost pe punctul de a săvârși ceva rău, a smuls lopata din pământ și a dus-o înapoi în canton. Odată ajuns acolo, s-a cufundat iar în gânduri sumbre. Nu prea știa de ce, dar, oricât se străduia să se împace cu asta, ideea că Lene urma să-și petreacă zile întregi lângă el, cât timp era de serviciu, îi devenea din ce în ce mai insuportabilă. Simțea că trebuie să apere ceva prețios, ca și cum cineva încerca să-i fure ce avea mai sfânt. Fără voie, mușchii i s-au încordat ușor, iar de pe buze i-a scăpat un râs scurt și sfidător. Speriat de ecoul propriului râs, a ridicat privirea și și-a pierdut firul gândurilor. Când l-a prins din nou, s-a afundat iar în aceleași frământări.

Și deodată, parcă un văl negru și gros s-ar fi rupt în două, iar privirea încețoșată i s-a limpezit. I s-a părut că se trezește dintr-un somn de doi ani, asemenea morții, și, clătinând neîncrezător din cap, se gândea la toate grozăviile pe care ajunsese să le săvârșească în acea stare. Șirul suferințelor fiului său mai mare, pe care impresiile ultimelor ore nu făcuseră decât să le pecetluiască, i se înfățișă clar în suflet. L-au copleșit mila, căința și o rușine adâncă la gândul că trăise în tot acest timp îngăduind totul în chip nevrednic, fără să ocrotească făptura dragă și neajutorată, ba chiar fără să găsească în sine puterea de a recunoaște cât de mult suferea Tobias.

În timp ce se chinuia astfel, muncindu-și mintea cu toate păcatele sale prin omisiune, l-a cuprins o oboseală grea și a adormit cu spatele încovoiat, cu fruntea rezemată în palma sprijinită pe masă.

Rămăsese așa o vreme, când, deodată, cu glasul înecat, a început să strige de mai multe ori: „Minna".

Un șuierat și un vuiet ca de ape nemărginite i-au umplut urechile. În jurul lui s-a făcut întuneric. Și-a deschis brusc ochii și s-a trezit. Membrele îi zvâcneau, sudoarea spaimei îi țâșnea din toți porii, pulsul îi bătea neregulat, iar fața îi era udă de lacrimi.

Era întuneric beznă. A vrut să arunce o privire spre ușă, dar nu știa în ce direcție să se întoarcă. S-a ridicat clătinându-se. Teama încă-i strângea inima. Pădurea de afară vuia ca talazurile mării. Vântul azvârlea ploaia și grindina în geamurile căsuței. Thiel bâjbâia neajutorat. O clipă, a avut impresia că se înecă... Deodată, o fulgerare albăstruie a scăpărat orbitor, ca și cum picături de lumină nepământească ar fi coborât în întunecimea văzduhului unde s-ar fi stins numaidecât.

Clipa aceea a fost de ajuns ca Thiel să-și vină în fire. A întins mâna spre felinar și a reușit să-l apuce. Chiar în acel moment a răsunat un tunet la

marginea îndepărtată a cerului nocturn din Brandenburg. La început, mormăind surd şi înăbuşit, s-a rostogolit tot mai aproape, răpăitură după răpăitură, până când, crescând în izbituri uriaşe, s-a dezlănţuit bubuind, zguduind şi vuind peste întreg văzduhul.

Geamurile se zgâlţâiau, pământul se cutremura.

Thiel făcuse lumină. Odată ce s-a dezmeticit, prima privire i s-a îndreptat spre ceas. Mai erau doar cinci minute până la sosirea expresului. Crezând că nu auzise semnalul, s-a îndreptat spre bariere atât de repede cât îi îngăduiau furtuna şi întunericul. Când era încă ocupat să le închidă, a sunat clopoţelul de semnalizare. Vântul i-a împrăştiat sunetele în toate direcţiile. Pinii se aplecau, iar ramurile se frecau între ele, scoţând pârâituri şi scârţâituri sinistre. O clipă, luna s-a ivit în mijlocul norilor asemeni unui bol de aur palid. În lumina ei se vedea cum vântul scormonea prin coroanele negre ale pinilor. Pletele mestecenilor de pe terasament se unduiau şi fluturau ca nişte cozi de cai fantomatici. Dedesubt se întindeau şinele care, lucind de umezeală, sorbeau pe alocuri lumina palidă a lunii.

Thiel şi-a smuls chipiul de pe cap. Ploaia îi făcea bine şi i se prelingea pe faţă, amestecată cu lacrimi. Creierul îi fierbea. Amintiri neclare despre ceea ce văzuse în vis i se fugăreau unele după altele în minte. I se păruse că Tobias era chinuit de cineva într-un mod atât de îngrozitor, încât chiar şi acum, numai la gândul acesta, inima i se oprea în loc. De o altă vedenie îşi amintea mai limpede. Îşi văzuse soţia moartă. Venise de undeva din depărtări, pe una dintre şine. Arătase foarte bolnavă şi-n loc de haine purtase zdrenţe.

Trecuse pe lângă căsuţa lui Thiel fără să privească înapoi şi, în cele din urmă – şi aici amintirea devenea vagă – dintr-un motiv oarecare, nu mai putuse înainta decât cu mare greutate, ba chiar de mai multe ori căzuse...

Thiel s-a tot gândit până când şi-a dat seama că ea fugea. Nu încape nicio îndoială, ea fugea: altfel, de ce şi-ar fi întors privirile acelea pline de spaimă, de ce s-ar fi târât mai departe, deşi picioarele refuzau să o mai poarte? Oh, acele priviri teribile!

Dar purta cu ea ceva înfăşurat în cârpe: vlăguit, însângerat, palid, iar felul în care privea în jos spre el îi amintea de scene din trecut.

S-a gândit la femeia de pe patul de moarte, care îşi privea neclintită micuţul abia născut, pe care era silită să-l lase în urmă, cu o expresie de durere adâncă şi chin de neînchipuit — expresie pe care Thiel n-ar fi putut-o uita, după cum nu putea uita că avusese mamă şi tată.

Unde s-a dus? Nu ştia. Dar era clar că ea se lepădase de el, nu-i dăduse nicio atenţie şi se târâse tot mai departe şi mai departe prin noaptea întunecată şi furtunoasă. Atunci o strigase: „Minna, Minna”, şi se trezise.

Două lumini roșii, rotunde străpungeau întunericul ca ochii bulbucați ai unui monstru uriaș. O strălucire sângerie le preceda și preschimba stropii de ploaie dimprejur în picături de sânge. Părea că din ceruri plouă cu sânge.

Thiel simțea groaza copleșindu-l, și cu cât trenul se apropia, cu atât mai mare îi era spaima; visul și realitatea se contopeau. Încă o vedea pe femeie umblând pe șine, iar mâna îi bâjbâia după cartușieră, de parcă ar fi vrut să oprească trenul care gonea nebunește. Din fericire, era prea târziu, căci o jerbă de lumini i-a fulgerat înaintea ochilor, iar trenul a trecut într-o goană nebună.

Tot restul nopții, Thiel nu și-a mai găsit liniștea la post. Îl mâna dorința de a fi acasă. Tânjea să-l revadă pe Tobias. Avea senzația că fusese despărțit de el ani întregi. În cele din urmă, tot mai îngrijorat de starea băiatului, s-a simțit de mai multe ori tentat să-și părăsească postul.

Ca să treacă timpul mai repede, Thiel s-a hotărât să-și verifice porțiunea de cale ferată de îndată ce se crăpa de ziuă. Cu un baston în mâna stângă și o cheie lungă din fier în cea dreaptă, a pornit în lumina tulbure-cenușie a dimineții, mergând pe o șină.

Din când în când strângea câte un bulon cu cheia sau lovea în câte una dintre barele rotunde de fier care legau șinele între ele.

Ploaia și vântul se domoliseră. Printre norii zdrențuiți se ițeau ici-colo petice de cer albastru-pal.

Clămpănitul monoton al pașilor pe metalul dur, împreună cu foșnetul somnoros al copacilor ce-și scuturau picăturile, l-au liniștit treptat pe Thiel.

La ora șase dimineața a fost înlocuit și a pornit fără întârziere spre casă. Era o dimineață radioasă de duminică.

Între timp, norii se risipiseră, dispărând dincolo de linia orizontului. Soarele revărsa în zori șiroaie de lumină peste pădure, scânteind ca un uriaș giuvaier sângeriu.

Mănunchiuri de raze străpungeau încâlceala trunchiurilor, învăpăind ici o insulă de ferigi delicate, cu fronde asemenea unei dantele gingașe, iar colo preschimbând în corali roșii lichenii gri-argintii de pe solul pădurii.

Roua aprinsă șiroia de pe vârfuri, trunchiuri și ierburi. Un potop de lumină părea să se verse asupra pământului. Aerul era plin de o prospețime care pătrundea până în inimă, iar în mintea lui Thiel imaginile nopții păleau încetul cu încetul.

Iar acestea au dispărut cu totul chiar în clipa în care a intrat în odaie și l-a văzut pe micuțul Tobias mai rumen în obraji ca oricând, întins în patul luminat de soare.

Ce-i drept, pe parcursul zilei, Lene a avut de mai multe ori impresia că observă ceva neobișnuit la soț: bunăoară, la biserică, în loc să se uite în cartea de rugăciuni, o privea cu coada ochiului; apoi, pe la amiază, când Tobias l-a luat în brațe pe micuț să-l ducă ca de obicei afară în stradă, Thiel i l-a luat din brațe și l-a așezat, fără să spună un cuvânt, în poala ei. În rest, nu bătea cu nimic la ochi.

Thiel, care nu apucase toată ziua să se întindă, s-a vârât în pat în jurul orei nouă seara, întrucât avea tura de zi în săptămâna ce urma. Tocmai când era pe punctul de a adormi, soția l-a anunțat că a doua zi dimineață va merge cu el la pădure, ca să sape ogorul și să pună cartofi.

Thiel a tresărit, s-a trezit cu totul, dar și-a ținut ochii închiși.

E și timpul, a spus Lene, dacă e să se aleagă ceva de cartofi, și a adăugat că va trebui să ia copiii cu ea, căci treaba pesemne o să dureze toată ziua. Cantonierul a mormăit câteva cuvinte de neînțeles pe care Lene nu le-a luat în seamă. Ea i-a întors spatele și la lumina unei lumânărele cu seu își dezlega corsetul, să-și dea jos fustele.

Dintr-odată s-a răsucit, fără să știe nici ea de ce, și a zărit chipul pământiu al soțului, schimonosit de patimi. Pe jumătate ridicat, cu mâinile sprijinite de marginea patului, acesta o fixa cu ochii arzători.

— Thiel! a strigat femeia, pe jumătate mânioasă, pe jumătate speriată. Atunci el, ca un somnambul chemat pe nume, a ieșit din toropeală, a bâiguit câteva cuvinte aiurea, s-a trântit înapoi pe perne și și-a tras cuvertura până peste urechi.

În dimineața următoare, Lene a fost prima care s-a sculat. Fără să facă zgomot, a pregătit tot ce le trebuia pentru ieșirea la pădure. A pus bebelușul în cărucior, l-a trezit pe Tobias și l-a ajutat să se îmbrace. Când a aflat unde se duceau, băiatul a zâmbit. Când totul era gata, iar cafeaua stătea deja pe masă, Thiel s-a trezit. La vederea tuturor pregătirilor, a simțit mai întâi o vie neplăcere. Ar fi vrut să spună ceva împotrivă, dar nu știa cu ce să înceapă. Și ce motive ar fi putut invoca, care să-i pară Lenei întemeiate?

Treptat, chipul tot mai luminos al băiețelului a început să aibă înrâurire asupra lui Thiel, până când, fie și numai de dragul bucuriei pe care ieșirea i-o făcea copilului, nu s-a mai putut gândi să se împotrivească. Cu toate acestea în timpul plimbării prin pădure Thiel nu s-a eliberat cu totul de neliniște. Împingea greu prin nisipul adânc căruciorul pe care erau îngrămădite tot felul de flori culese de Tobias.

Băiatul era neobișnuit de vesel. Zburda cu căciulița maronie pe cap printre ferigi și făcea încercări stângace de a prinde libelulele cu aripi străvezii care roiau prin jur. De îndată ce au ajuns, Lene a aruncat o privire cercetătoare

asupra ogorului. A azvârlit săculeţul cu cartofii de sămânţă la marginea ierboasă a unui pâlc de mesteceni, apoi a îngenuncheat şi a lăsat nisipul acela uşor întunecat la culoare să-i curgă printre degetele bătătorite.

Thiel o privea încordat:

— Na, cum ţi se pare?

— Cel puţin la fel de bun ca peticul de pe Spree! Cantonierului i s-a luat o piatră de pe inimă. Se temuse că ea nu va fi mulţumită. Liniştit, şi-a scărpinat barba nerasă.

După ce a mâncat iute un codru de pâine, femeia a aruncat deoparte basmaua şi haina şi a început să sape cu rapiditatea şi rezistenţa unei maşini. La intervale regulate, se îndrepta de spate şi respira adânc, dar numai câte o clipă, dacă nu trebuia cumva să-l alăpteze pe cel mic, ceea ce făcea în grabă, cu pieptul gâfâind şi şiroind de sudoare.

— Mă duc să inspectez linia. Îl iau cu mine pe Tobias, i-a strigat Thiel după puţin timp de pe platforma cantonului.

— Ce-s prostiile astea? a strigat ea înapoi, şi cu cel mic cine rămâne?

— Vino încoa! a adăugat ea şi mai tare, în timp ce cantonierul, ca şi cum n-ar fi auzit-o, s-a îndepărtat cu Tobias.

Preţ de o clipă, s-a gândit dacă să nu fugă după ei şi doar teama de a pierde timpul a făcut-o să renunţe. Thiel mergea de-a lungul căii ferate cu Tobias. Micuţul nu era mai puţin entuziasmat: pentru el totul era nou şi străin. Nu înţelegea la ce serveau acele şine subţiri şi negre, încălzite de razele soarelui. Şi îi punea tatălui încontinuu întrebări ciudate. Mai mult decât orice, îl uimea vibraţia stâlpilor de telegraf. Thiel cunoştea sunetul fiecărui stâlp din sectorul său, încât, chiar şi cu ochii închişi, ar fi putut spune întotdeauna în ce punct exact al liniei se afla.

Adesea se oprea, ţinându-l de mână pe micuţul Tobias pentru a asculta sunetele minunate ce izvorau din lemn, ca nişte corale armonioase dinlăuntrul unei biserici. Stâlpul de la capătul sudic al sectorului său avea un acord deosebit de plin şi frumos. Se auzea un noian de sunete, care răsunau neîntrerupt, parcă într-o singură suflare, iar Tobias dădea ocol lemnului bătut de vreme, pentru a descoperi, aşa cum credea el, creatorii acelei melodii încântătoare printr-o deschizătură. Cantonierul era cuprins de evlavie, ca şi cum s-ar fi aflat în biserică. În plus, la un moment dat, a deslușit un glas care îi amintea de soţia răposată. Şi-a închipuit că era un cor al sufletelor binecuvântate, iar vocea Minnei se amesteca printre ele; acest gând a trezit în el un dor care l-a înduioşat până la lacrimi.

Tobias a cerut să culeagă florile care se aflau mai într-o parte, iar Thiel, ca

de obicei, i-a făcut pe plac.

Petice din cerul albastru păreau să se fi coborât miraculos în dumbravă, atât era de spuzită cu floricele albastre. Aidoma unor steguleţe colorate fluturii zburau tăcuţi şi dansau printre trunchiurile albicioase, iar prin frunzişul verde-crud al mestecenilor trecea un foşnet uşor.

Tobias culegea flori. Tatăl îl privea gânditor. La răstimpuri, îşi ridica privirea şi căuta printre golurile frunzişului cerul care aduna lumina aurie a soarelui ca o uriaşă cupă de cristal, albastră şi curată ca lacrima.

— Tată, e Doamne-Doamne? a întrebat deodată micuţul, arătând spre o veveriţă cafenie care se căţăra iute râcâind trunchiul unui pin stingher.

— Prostuţule! a fost tot ce a putut răspunde Thiel, în timp ce bucăţele rupte de scoarţă cădeau de-a lungul trunchiului, la picioarele lui.

Mama încă lucra când Thiel şi Tobias s-au întors. Pământul fusese deja săpat pe jumătate.

Trenurile se succedau la intervale scurte şi, de fiecare dată, Tobias, cu gura căscată, le privea gonind.

Până şi mama se amuza de strâmbăturile lui hazlii.

La prânz, în căsuţă, au mâncat cartofi şi nişte resturi de friptură rece de porc. Lene era bine-dispusă, iar Thiel părea şi el hotărât să se resemneze cu demnitate în faţa inevitabilului. În timpul mesei i-a povestit soţiei tot felul de lucruri despre meseria lui. Astfel, a întrebat-o dacă îşi putea închipui că într-o singură şină erau prinse nu mai puţin de patruzeci şi şase de şuruburi şi alte lucruri de felul acesta.

Până la prânz, Lene terminase de săpat pământul; după-amiază urmau să pună cartofii. Ea a insistat ca Tobias să aibă acum grijă de copilaş şi l-a luat cu ea.

— Ai grijă..., a strigat Thiel după ea cuprins deodată de nelinişte. Ai grijă să nu se apropie prea tare de calea ferată.

Drept răspuns, Lene a ridicat din umeri.

Soneria a anunţat sosirea trenului expres din Silezia, iar Thiel s-a dus la post. Abia se postase la barieră, când l-a auzit cum se apropie mugind.

Trenul s-a ivit în zare şi se apropia; din coşul negru al locomotivei, aburul şuiera în pufăituri dese şi repezi. Şi iată: unul, două, trei jeturi de un alb lăptos s-au ridicat drept spre cer, iar imediat după aceea fluierul locomotivei a sfâşiat aerul. De trei ori la rând, scurt, ţipător, înspăimântător. Frânează, s-a gândit

Thiel, dar de ce? Din nou au țipat semnalele de alarmă, trezind ecoul, de data aceasta într-o succesiune lungă și neîntreruptă.

Thiel a făcut un pas înainte ca să vadă mai bine de-a lungul liniei. A scos steagul roșu din toc într-un mod mecanic și l-a întins drept în fața sa, deasupra șinelor. – Iisuse Hristoase! Oare fusese orb? Iisuse Hristoase – o, Iisuse, Iisuse Hristoase! Ce era? Acolo! – între șine...

— Ha-alt! a strigat cantonierul din toate puterile. Prea târziu. Ceva întunecat ajunsese sub tren, iar roțile îl azvârleau încoace și încolo ca pe o minge de cauciuc. Încă câteva momente și s-a auzit scrâșnetul și scârțâitul frânelor. Trenul s-a oprit.

Linia până atunci pustie s-a umplut de forfotă. Șeful de tren și conductorul alergau peste pietriș spre coada trenului. În toate geamurile se iveau chipuri curioase, iar mulțimea se îmbulzea în față.

Thiel gâfâia; trebuia să se țină bine ca să nu se prăbușească ca un taur răpus. Într-adevăr îi fac semne să vină – „nu!"

Un strigăt spintecă aerul dinspre locul nenorocirii, urmează un urlet ce pare ieșit din gâtlejul unei fiare. Cine să fie? Lene?! Nu e glasul ei și totuși...

Un bărbat vine în fugă spre el, de-a lungul liniei.

— Cantonier!

— Ce este?

— O nenorocire!... Mesagerul se dă înapoi speriat, căci ochii cantonierului au o căutătură stranie. Chipiul îi stă strâmb, iar părul roșcat parcă i se zbârlește.

— Încă trăiește, poate mai e vreo speranță.

Drept răspuns, se aude un horcăit.

— Veniți repede, repede!

Thiel se smulge din loc cu o sforțare uriașă. Mușchii vlăguiți i se încordează; se ridică drept, cu chipul mort, lipsit de orice expresie.

Aleargă cu mesagerul, fără să vadă fețele palide și îngrozite ale călătorilor din geamurile vagoanelor. O femeie tânără privește afară, un voiajor comercial cu fes pe cap, un cuplu tânăr aflat după toate aparențele în călătorie de nuntă. Dar ce-i păsa lui? Nu s-a sinchisit niciodată de ce se afla în aceste cutii huruitoare; urletul Lenei îi umple urechile. În fața ochilor i se învălmășesc nenumărate puncte galbene, asemenea unor licurici. Dintr-o dată se dă înapoi – îngrozit. Din dansul licuricilor se iscă ceva palid, vlăguit, însângerat. O frunte brăzdată de vânătăi violacee, buze albastre de pe care se

scurge sânge negru. El este.

Thiel nu vorbește. Fața îi capătă o paloare murdară. Zâmbește absent; în cele din urmă se apleacă; simte în brațe greutatea membrelor vlăguite, moarte, steagul roșu se înfășoară în jurul lor.

Pleacă. Încotro?

— La medicul căilor ferate, la medicul căilor ferate, răcnește toată lumea.

— Îl ducem noi imediat, strigă șeful vagonului de bagaje și se apucă să facă în vagon un pat din uniforme și cărți. — Ei?

Thiel nu dă semne că ar vrea să dea drumul victimei. Cei din jur încearcă să-l convingă. În zadar. Șeful coboară o targă din vagonul de bagaje și îi ordonă unui bărbat să-l ajute pe tată.

Timpul e prețios. Fluierul șefului de tren țiuie. Din ferestre plouă cu monede.

Lene se zbate ca o nebună.

— Săraca, săraca femeie, se spune în compartimente, sărmana, sărmana mamă.

Șeful de tren țiuie din nou – un fluierat –, locomotiva azvârle din cilindri aburi albi, șuierători, și-și întinde tendoanele de fier; după câteva secunde, expresul gonește prin pădure cu viteză dublă, târând după el o flamură de fum.

Cantonierul, schimbându-și gândul, îl așază pe băiatul pe jumătate mort pe targă. Acolo zace trupul stâlcit, iar din când în când o respirație lungă și horcăitoare îi înalță pieptul osos care se vede prin cămașa sfâșiată. Mânuțele și picioruşele, frânte nu numai la încheieturi, stau în cele mai nefirești poziții. Piciorușul e răsucit, cu călcâiul întors în față. Brațele se bălăbănesc peste marginea tărgii. Lene scâncește întruna. I-a pierit orice urmă din trufia de odinioară. Repetă încontinuu o poveste care să o spele de orice vină pentru cele întâmplate.

Thiel nu pare să o ia în seamă; ochii i se agață de copil cu o expresie de spaimă îngrozitoare.

De jur împrejur se așterne o liniște apăsătoare, o liniște de moarte; șinele negre și fierbinți zac pe pietrișul orbitor. Amiaza a înăbușit vânturile, iar pădurea stă nemișcată ca o stană de piatră.

Bărbații se sfătuiesc în șoaptă. Pentru a ajunge cât mai repede la Friedrichshagen, trebuie să se întoarcă la stația aflată în direcția Breslau, fiindcă trenul următor, un accelerat, nu oprește în stația mai apropiată de

Friedrichshagen.

Thiel pare să se gândească dacă să meargă cu ei. Dar pentru moment nu e nimeni care să-i poată prelua îndatoririle. Printr-un gest mut, îi poruncește Lenei să ridice targa, iar ea nu îndrăznește să refuze, deși gândul de a lăsa pruncul singur o neliniștește. Ea și bărbatul străin duc targa. Thiel îi însoțește până la marginea sectorului său, apoi se oprește și îi urmărește îndelung cu privirea. Dintr-odată, își lovește fruntea cu palma, atât de tare, încât plesnitura se aude până departe.

Își închipuie că astfel se va trezi, „căci trebuie să fie un vis, ca acela de ieri", își spune. – În zadar. – A ajuns la căsuță mai mult împleticindu-se decât alergând. Înăuntru, s-a prăbușit la pământ, cu fața în jos. Chipiul i s-a rostogolit într-un colț, ceasul de care se îngrijea cu migală i-a căzut din buzunar, capacul s-a desprins, sticla s-a spart. Era ca și cum un pumn de fier l-ar fi înșfăcat de ceafă și l-ar fi ținut atât de strâns, încât nu se putea mișca, oricât se străduia să se elibereze, icnind și gemând. Fruntea îi era rece, ochii uscați, iar gâtul îi ardea.

L-a trezit clopotul de semnalizare. Zbuciumul s-a potolit la auzul celor trei lovituri repetate. Thiel a reușit să se ridice și să-și facă datoria. Picioarele îi erau grele ca plumbul, iar calea ferată se învârtea în jurul lui ca spița unei roți uriașe al cărei ax era capul lui; totuși, a izbutit să-și recapete destulă putere ca să se țină drept o vreme.

Se apropia trenul personal. În care trebuia să fie Tobias. Cu cât se apropia, cu atât imaginile dinaintea ochilor lui Thiel se încețoșau. În cele din urmă, nu a mai văzut decât copilul zdrobit, cu gura însângerată. Apoi și-a pierdut cunoștința.

După o vreme și-a revenit în simțuri. S-a trezit întins lângă barieră în nisipul fierbinte. S-a ridicat, și-a scuturat nisipul de pe haine și l-a scuipat pe cel intrat în gură. Mintea i s-a limpezit întrucâtva, putea să gândească mai liniștit.

În cameră a ridicat imediat ceasul de pe jos și l-a pus pe masă. În ciuda căderii, încă mergea. Timp de două ore, Thiel a numărat secundele și minutele, încercând să-și închipuie ce se petrecea între timp cu Tobias: acum Lene ajungea cu el, acum stătea în fața medicului. Doctorul îl examina, îl palpa și clătina din cap.

— Rău, foarte rău, – dar poate... cine știe? Îl cerceta mai îndeaproape. – Nu, spunea după aceea, nu, nu mai e nimic de făcut.

— Nimic de făcut, nimic de făcut, gemea cantonierul. Apoi însă s-a ridicat drept și a strigat, cu ochii rotitori ațintiți în tavan, încleștându-și fără să-și dea seama mâinile ridicate în pumni, cu un glas de parcă încăperea strâmtă avea să

se facă țăndări:

— Trebuie, trebuie să trăiască, când îți spun! Trebuie, trebuie să trăiască! Și a dat iar în lături ușa căsuței, prin care năvălea văpaia roșie a serii, apoi a pornit înapoi spre barieră mai mult alergând decât mergând. Acolo a rămas o vreme, parcă năucit, apoi, dintr-odată, a mers cu brațele întinse până în mijlocul terasamentului, ca și cum ar fi vrut să oprească ceva ce venea din direcția trenului de călători. Iar ochii lui căscați dădeau impresia că e orb.

Pășind îndărăt, ca și cum s-ar fi ferit de ceva, scotea neîncetat printre dinți cuvinte abia deslușite:

— Tu… auzi… stai… tu… ascultă… stai… dă-mi-l înapoi… e plin de vânătăi… da, da… bine… am s-o bat și eu până o fac numai vânătăi… auzi? Oprește-te... dă-mi-l înapoi!

Părea că ceva trecuse pe lângă el, pentru că s-a întors și s-a îndreptat în direcția opusă de parcă îi mergea pe urme.

— Minna... Vocea i-a devenit plângăcioasă, ca a unui copilaș.

— Minna, mă auzi? – dă-mi-l înapoi – vreau ... Bâjbâi în aer, ca și cum ar fi vrut să prindă pe cineva. – Soțioară... da... eu o să... o s-o bat și pe ea... o fac vânătă... o bat și pe ea... o să apuc toporul, vezi?... o s-o lovesc cu toporul de bucătărie, și atunci o să crape.

Și atunci... da, cu toporul... cu toporul de bucătărie, da... sânge negru! Avea spume la gură, iar pupilele sticloase i se roteau necontenit.

O adiere blândă de seară mângâia îndelung pădurea, iar pe cerul dinspre apus atârnau fuioare de nori învăpăiate de focul ultimelor raze.

Urmărise astfel vreo sută de pași acel ceva nevăzut, când s-a oprit, parcă descurajat, și, cu o spaimă cumplită pe chip, și-a întins amândouă brațele, rugător, într-o implorare fierbinte. Și-a încordat ochii, i-a umbrit cu mâna, ca și cum ar fi vrut să deslușească încă o dată, în depărtare, năluca. Apoi mâna i-a căzut, iar expresia încordată de pe chip i s-a transformat într-o indiferență apatică; s-a întors și s-a târât înapoi pe drumul pe care venise.

Soarele și-a revărsat ultimele raze încinse peste pădure, apoi s-a stins. Trunchiurile de pin se întindeau ca niște schelete palide și putrezite printre vârfuri care apăsau asupra lor ca niște straturi negre-cenușii de putregai. Bătăile unei ciocănitori străpungeau tăcerea. Un norișor trandafiriu întârzia stingher pe cerul rece, albastru ca oțelul. Adierea s-a făcut rece ca într-un beci, iar pe cantonier l-a luat frigul. Totul îi era nou, străin. Nu știa pe unde mergea și nici ce se afla în jurul lui. Apoi o veveriță a zbughit-o peste calea ferată, iar Thiel s-a dezmeticit. Fără să știe de ce, i-a venit în minte bunul Dumnezeu.

„Doamne-Doamne sare peste linie, Doamne-Doamne sare peste linie.” A repetat fraza de mai multe ori, ca și cum ar fi încercat să-și amintească ceva legat de ea. Apoi a tăcut, o licărire de rațiune i-a străbătut mintea, „Dumnezeule! Păi, asta-i nebunie.” A uitat totul și s-a întors împotriva acestui nou dușman. A încercat să-și pună în ordine gândurile, dar în zadar! Îi rătăceau fără țintă și i se risipeau. S-a surprins pradă celor mai nebunești închipuiri și s-a cutremurat, conștient de propria neputință.

Din crângul de mesteceni din apropiere se auzeau țipete de copil. Acesta a fost semnalul izbucnirii nebuniei. Aproape fără voie, s-a repezit într-acolo și l-a găsit pe micuț, de care nu se mai îngrijise nimeni, plângând și zvârcolindu-se în căruciorul fără așternut. Ce dorea să facă? Ce-l mânase acolo? Un vârtej de sentimente și gânduri i-a înghițit întrebările.

„Doamne-Doamne sare peste linie” acum știa ce înseamnă asta.

„Tobias…” – ea îl omorâse – Lene – fusese în grija ei – „Mamă vitregă, mamă fără inimă”, a scrâșnit el, „și plodul ei trăiește.” O negură roșie îi încețoșa simțurile, străpunsă de doi ochi de copil; simțea printre degete ceva moale, cărnos. Îi ajungeau la urechi sunete horcăitoare și șuierătoare, amestecate cu strigăte răgușite, fără să știe cine le scotea.

Atunci ceva i-a pătruns în minte ca niște picături de ceară roșie, fierbinte. S-a smuls din încremenire. Când și-a revenit, a auzit ecoul soneriei de avertizare vibrând în aer.

Deodată a înțeles ce voise să facă: mâna i s-a desprins de gâtul pruncului, care se zbătea sub strânsoare. Copilul a gâfâit după aer, apoi a început să tușească și să țipe.

„Trăiește! Slavă Domnului că trăiește!” L-a lăsat acolo și s-a grăbit spre trecerea la nivel. Fumul întunecat se rostogolea departe peste linia ferată, iar vântul îl culca la pământ. În spatele lui, a auzit gâfâitul unei locomotive, care suna ca respirația sacadată, chinuită a unui uriaș bolnav.

Un amurg rece învăluia peisajul.

După o vreme, când fumul s-a destrămat, Thiel a recunoscut trenul cu pietriș care se întorcea cu vagonetele goale, aducând înapoi muncitorii care lucraseră pe parcursul zilei la calea ferată.

Era un tren cu orar flexibil, care putea opri oriunde pentru a lua și a lăsa muncitorii angajați pe unul sau altul dintre tronsoanele liniei. A început să frâneze cu mult înainte de căsuța lui Thiel. Liniștea serii a fost spartă de un scârțâit ascuțit, de un zbârnâit, de un zăngănit și de un zornăit, până când trenul s-a oprit cu un singur scrâșnet strident și prelung.

În vagonete se găseau vreo cincizeci de muncitori și muncitoare. Aproape

toți stăteau în picioare, iar unii dintre bărbați aveau capetele descoperite. În întreaga lor înfățișare era o solemnitate misterioasă. Când l-au zărit pe cantonier, au început să șușotească între ei. Cei mai în vârstă și-au scos pipa dintre dinții galbeni și au ținut-o în mână în semn de respect. Din când în când, câte o femeie se răsucea să-și sufle nasul. Șeful de tren a coborât și s-a apropiat de Thiel. Muncitorii l-au văzut strângându-i mâna solemn, după care Thiel s-a îndreptat, cu pași lenți și țepeni, aproape militărești, spre ultimul vagon.

Niciunul dintre muncitori nu a îndrăznit să-i adreseze vreun cuvânt, deși toți îl cunoșteau. Tocmai îl ridicau pe micuțul Tobias din ultimul vagon.

Era mort.

Lene venea din urmă; chipul îi era alb-albăstrui, cu cearcăne maronii în jurul ochilor.

Thiel n-a catadicsit să-i arunce nicio privire; ea însă s-a speriat când și-a văzut bărbatul. Obrajii îi erau scobiți, genele și firele bărbii lipite între ele, iar creștetul – așa i s-a părut ei – mai cărunt decât înainte. Avea urme de lacrimi uscate pe toată fața, iar în ochi o strălucire nesigură care a umplut-o de groază.

Au adus înapoi și targa pentru a avea cu ce să transporte mortul.

O vreme a domnit o tăcere sinistră. Gânduri negre puseseră stăpânire pe Thiel. Se întuneca. Un pâlc de căprioare a traversat calea ferată. Căpriorul s-a oprit în mijlocul șinelor. Și-a întors curios gâtul mlădios. Atunci locomotiva a fluierat și el a dispărut fulgerător cu întreaga turmă.

Chiar în clipa în care trenul era gata să pornească, Thiel s-a prăbușit.

Trenul s-a oprit din nou, iar oamenii s-au sfătuit ce era de făcut. Au hotărât ca, deocamdată, să ducă în canton trupul copilului, iar pe cantonier, pe care nu izbutiseră în niciun chip să-l readucă în simțiri, să-l transporte acasă pe targă.

Și așa au făcut. Doi bărbați l-au cărat pe bărbatul leșinat, urmați de Lene care, suspinând neîncetat, cu fața inundată de lacrimi, împingea prin nisip căruciorul cu pruncul.

Ca un uriaș glob purpuriu aprins, luna se ițea dintre trunchiurile pinilor, la poalele pădurii. Iar cu cât urca mai sus, cu atât părea să se micșoreze și să pălească. Într-un târziu, luna atârna ca o lampă deasupra pădurii, iar prin ochiurile și spărturile frunzișului se revărsa o luminozitate cețoasă, ce așternea pe chipurile trecătorilor o paloare de mort.

Grupul înainta cu pas iute, dar prevăzător, când prin desișuri, când prin crânguri străjuite de copaci înalți, unde lumina palidă se adunase ca în niște bazine mari și întunecate.

Thiel, inconștient, horcăia din când în când ori începea să delireze. De câteva ori și-a încleștat pumnii și a încercat să se ridice cu ochii închiși.

L-au trecut cu mare trudă peste râul Spree; apoi s-au întors încă o dată după femeie și prunc.

Urcând povârnișul spre sat, au întâlnit câțiva localnici, care au răspândit de îndată vestea nenorocirii.

Tot satul s-a pus în mișcare.

Când a dat ochii de cunoscuți, Lene a început iar a se tângui.

L-au urcat cu mare efort pe scara îngustă până în casă și l-au întins pe pat. Muncitorii au făcut imediat cale întoarsă ca să aducă trupul micuțului Tobias.

Vârstnicii cu experiență au sfătuit-o pe Lene să-i aplice comprese reci soțului, iar ea a urmat instrucțiunile cu zel și luare aminte. Înmuia prosoape în apa rece ca gheața din fântână și le reînnoia de îndată ce fruntea arzătoare a inconștientului le încălzea. Urmărea neliniștită respirația bolnavului, care i se părea tot mai regulată cu fiecare minut.

Zbuciumul zilei o epuizase, așa că a hotărât să doarmă puțin; dar nu și-a găsit odihna. Fie că deschidea, fie că închidea ochii, cele petrecute îi reveneau necontenit în minte. Cel mic dormea. Contrar obiceiului ei, se îngrijise prea puțin de el. Devenise o cu totul altă persoană. Nu rămăsese nicio urmă din țâfna de altădată. Da, bolnavul acela, cu fața palidă și lucind de sudoare, o stăpânea chiar și adormit.

Un nor a acoperit globul lunii, în odaie s-a făcut întuneric, iar Lene nu mai auzea decât respirația grea, dar regulată a soțului. S-a gândit dacă să aprindă o lumină. I se făcuse frică în întuneric. Dar când a dat să se ridice, și-a simțit toate mădularele grele ca plumbul; pleoapele i s-au închis și a adormit.

După câteva ore, bărbații s-au întors cu trupul copilului și au găsit ușa casei larg deschisă. Uluiți, au urcat scările spre locuința de la etaj, unde ușa era de asemenea larg deschisă.

Au strigat numele femeii de mai multe ori, dar n-au primit răspuns. În cele din urmă, au aprins un chibrit frecându-l de perete, iar flacăra tremurătoare a dezvăluit o priveliște de cumplită devastare.

— Omor! Omor!

Lene zăcea într-o baltă de sânge, cu fața de nerecunoscut și craniul spart.

— Și-a ucis soția, și-a ucis soția!

Alergau buimaci de colo-colo. Au venit vecinii, unul s-a izbit de leagăn.

— Doamne, Dumnezeule! S-a tras înapoi livid cu privirea încremenită de groază. Copilul zăcea în pătuț cu gâtul tăiat.

Cantonierul dispăruse; căutările întreprinse în aceeași noapte n-au dat rezultate. Dar a doua zi dimineață, cantonierul de serviciu l-a găsit între șine exact în locul unde micuțul Tobias fusese călcat de tren.

Ținea în brațe căciulița maronie de lână și o mângâia necontenit ca pe o ființă vie.

I-a pus câteva întrebări, dar n-a primit niciun răspuns și și-a dat repede seama că avea de-a face cu un nebun.

Acarul de la postul de bloc, înștiințat despre cele întâmplate, a cerut ajutor prin telegraf.

Mai mulți bărbați au încercat să-l înduplece cu vorba bună să se îndepărteze de șine, dar în zadar.

Expresul care trecea la acea oră a fost nevoit să se oprească și numai superioritatea numerică a personalului trenului a făcut posibilă îndepărtarea de pe linie a bolnavului, care a început numaidecât să se zbată cumplit.

Au fost siliți să-i lege mâinile și picioarele, iar jandarmul chemat între timp l-a escortat până la închisoarea preventivă din Berlin; de acolo însă a fost transferat, chiar din prima zi, la secția de nebuni a spitalului Charité. La internare, încă ținea în mâini căciulița maronie și o veghea cu duioșie și grijă geloasă.

Notes

[←1]
Localitate în apropiere de Berlin

[←2]

Bahnmeister În schema ierarhică și salarială de atunci un *Bahnmeister* ocupa poziția șapte, iar un cantonier,

Bahnwärter, avea poziția cea mai joasă17.

[←3]

Folosit ca talisman protector, amuletă contra nenorocului

[←4]

Care conținea cartușele de semnalizare folosite pe timp de noapte sau în condiții de vizibilitate redusă